

การสร้างมาตรฐานการศึกษาของชาติ กับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี ๒๐๑๕

ผศ.ดร.ววิทย์ นิตะศิลป์

อาจารย์ประจำวิทยาเขตเชียงใหม่

อาเซียนได้ก่อตั้งเมื่อปี ๑๙๖๗ มี ๕ ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ต่อจากนั้นรวมกันเป็น ๑๐ ประเทศ ได้แก่ บรูไน ลาว พม่า เวียดนาม และกัมพูชา การทำความตกลงครั้งสำคัญซึ่งเป็นที่มาของประชาคมอาเซียน สิบชาติหนึ่งอาเซียนคือข้อตกลง วิสัยทัศน์อาเซียนในปี ๒๐๒๐ เริ่มมีการทำกฎบัตรอาเซียน ตั้งกฎกติกาต่างๆเพื่อเป้าหมายในการร่วมมือกันทั้งด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงและวัฒนธรรมโดยตั้งใจจะให้บรรลุเป้าหมายในปี ๒๐๒๐ และจากความสำเร็จในการร่วมมือของสมาชิก ทำให้มีการลดเวลาลงมาคือจะสำเร็จภายในปี ๒๐๑๕ เหตุผลสำคัญ คือ

ประชาคมอาเซียน กับมิติการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความร่วมมือด้านศิลปะ และวัฒนธรรม การสร้างโอกาสงาน ความร่วมมือด้านสาธารณสุขด้านสิ่งแวดล้อม ในด้านการศึกษา นั้น เราควรมองความร่วมมือของชาติต่างๆ ส่งผลจากความร่วมมือทำให้มีการจัดการความรู้ แลกเปลี่ยนเชื่อมโยงด้านงานวิจัยพัฒนา และที่นับเป็นความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพ คือการที่นักศึกษาได้เรียนในประเทศใด สามารถที่จะโอนถ่ายผลการเรียน (หน่วยกิต) ไปยังมหาวิทยาลัยต่างๆ ได้ทั่วไปภายในโซนประเทศที่มีความร่วมมือกัน ยกตัวอย่าง เช่น ปี ๑ เรียนมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปี ๒ ไปเรียนที่อินโดนีเซีย ปี ๓ ไปเรียนที่เวียดนาม แล้วไปสำเร็จการศึกษาที่สิงคโปร์ หรือตัดสินใจได้เองตามอัธยาศัย

ภายใต้ความเป็นอาเซียน กับการก้าวเดินหน้าในอนาคตจะมีความเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น ผูกสัมพันธ์กันมากขึ้น ปัจจุบันประชาชนลาว หรือคนจีน สนใจที่จะเรียนภาษาไทยกันเพิ่มขึ้น สร้างโอกาสการทำงานได้หลากหลาย และรายได้ แต่นักศึกษาไทยยังไม่สนใจเรียนภาษาอื่นในอาเซียนกันเท่าที่ควร เพียงเท่านี้ก็แตกต่างกันด้านความคิดในเชิงพัฒนา

มาตรฐานการศึกษาของชาติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๕ หลักการการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และเพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาการได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์ อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาระดับพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่าการศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติเพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ไว้ ๓ มาตรฐานและ ๑๑ ตัวบ่งชี้ ได้แก่

มาตรฐานที่ ๑ คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ กำหนดตัวบ่งชี้ ดังนี้

กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์, ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคม, ทักษะการเรียนรู้และปรับตัว ทักษะทางสังคม, คุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

มาตรฐานที่ ๒ แนวการจัดการศึกษา กำหนดตัวบ่งชี้ ดังนี้

การจัดหลักสูตรการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ, มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ, มีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

มาตรฐานที่ ๓ แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ กำหนดตัวบ่งชี้ ดังนี้

การบริการวิชาการและสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้, การศึกษาวิจัย สร้างเสริม สนับสนุนแหล่งการเรียนรู้และกลไกการเรียนรู้, การสร้างและจัดการความรู้ในทุกระดับทุกมิติของสังคม

ความจำเป็นที่ต้องมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

๑. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๑ กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และกำกับดูแล การจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้ง การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา มาตรา ๓๓ กำหนดให้สภาการศึกษาทำหน้าที่ พิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติ และพิจารณาเสนอ นโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ และมาตรา ๓๔ กำหนดให้คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการอุดมศึกษา มีหน้าที่พิจารณา เสนอนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐาน และ/หรือหลักสูตรแต่ละระดับ ที่สอดคล้องกับความต้องการ ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

๒. สภาการศึกษา พิจารณาเสนอมาตรฐานการศึกษาของชาติ ต่อกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวัตถุประสงค์ของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังนี้

๒.๑ เป็นเป้าหมาย และแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาของชาติระดับมหภาค ซึ่งมี เป้าหมายสำคัญที่การพัฒนาผู้เรียน

๒.๒ เป็นหลักและเป็นแนวทาง สำหรับการกำหนดนโยบาย แผนการพัฒนาและจัดการศึกษา รวมทั้งมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา

๒.๓ เป็นพื้นฐานสำหรับการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติในช่วงเวลาต่อไป

๒.๔ เป็นเครื่องมือกำกับการตรวจราชการ การนิเทศ การติดตามและประเมินผล และการ ประเมินคุณภาพ เพื่อให้ทราบสถานภาพและความก้าวหน้าในการจัดการศึกษาของชาติระดับมหภาค

๒.๕ เป็นมาตรฐานสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษา

๓. มาตรฐานการศึกษาของชาติ ประกอบด้วยสาระสำคัญ ๔ ประเด็น

๓.๑ อุดมการณ์ หลักการในการจัดการศึกษาของชาติ

๓.๒ คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

๓.๓ การจัดการศึกษา

๓.๔ แนวนำสู่การปฏิบัติ

๔. แนวทางการใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติ

มาตรฐานที่ ๑ อุดมการณ์ หลักการในการจัดการศึกษาของชาติ การศึกษาตลอดชีวิต เพื่อทุกคน และทุกคนเพื่อการศึกษา

มาตรฐานที่ ๒ คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลกคนไทย เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

มาตรฐานที่ ๓ การจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ ๔ แนวนำสู่การปฏิบัติ สำคัญ คือ มีการปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาชาติ ที่เชื่อมโยงระหว่างภาคเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การศึกษา สอดคล้องกับลำดับความสำคัญของความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาสังคม และเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของโลก

ทิศทางการศึกษาไทยสู่ประชาคมอาเซียน (ที่มา : <http://www.rongjo.net>)

นโยบายการศึกษาแห่งชาติ พัฒนาการศึกษาของประเทศให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ กระจายโอกาสอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วน ตลอดจนสามารถก้าวทันและแข่งขันกับนานาชาติได้ โดยเฉพาะการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งในความเป็นจริงประเทศไทยเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งอาเซียน โดยมี ๓ เสาหลัก ได้แก่ ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจความร่วมมือทางสังคม วัฒนธรรม ความร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคง ซึ่งเสาหลักความร่วมมือทางสังคมมีความก้าวหน้ามากที่สุด โดย กระทรวงศึกษาธิการ ได้เตรียมความพร้อมด้านการศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้

หลักสูตรอาเซียนศึกษา เพื่อให้คนไทยเข้าใจอาเซียน เข้าใจการอยู่ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีวัฒนธรรมการกิน การอยู่ การดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกัน จึงจำเป็นที่จะต้องทำความรู้จักประเทศเพื่อนบ้าน ภายใต้การรวมตัวเป็นประชาคมเดียวกันของคนจำนวนกว่า ๖๐๐ ล้านคน ดำเนินการในปี ๒๕๕๔

ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับรัฐมนตรี ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหาร ครูและนักเรียน การแลกเปลี่ยน ICT ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะจะต้องเชื่อมโยงภายในประชาคมอาเซียนกันได้ ซึ่งได้มีการจัดตั้ง ASEAN University และ Cyber University เพื่อการเชื่อมโยง นอกจากนี้ยังได้เตรียมการเพื่อให้มีการรับรองคุณวุฒิการศึกษาระหว่างกัน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของประชาคมอาเซียน โดยตั้งเป้าหมายให้นักเรียนชั้น ป.๖ สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ รวมทั้งจะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการค้นคว้าหาความรู้

จากอินเทอร์เน็ต และสื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายมากขึ้น โดยได้เร่งผลักดันและดำเนินการในหลายด้าน เช่น

- ๑) สร้างศูนย์อำนวยการเพื่อให้ครูเจ้าของภาษามาสอน
- ๒) พัฒนาการเรียนการสอนแบบ English for Integrated Studies (EIS)
- ๓) พัฒนาห้องเรียนแห่งอนาคต (The Global Class)
- ๔) อบรมภาษาอังกฤษให้กับครู เพื่อให้ครูยุคใหม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ และใช้ ICT ได้

ในทุกๆ ปีมีสถาบันที่มีคุณภาพออกมาประกาศอันดับมหาวิทยาลัย ปีนี้ก็เช่นกันได้มี The QS Asian University Rankings คือสถาบันจัดอันดับมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดของเอเชีย ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี ๒๐๐๙ ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยอันดับ ๑ คือ The Hong Kong University of Science and Technology. (HKUST) ของประเทศจีนในการจัดอันดับมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดของเอเชีย ปี ๒๕๕๔ (๒๐๑๑) ปรากฏว่าประเทศไทย มี ๕ มหาวิทยาลัยของประเทศไทยที่ติดอยู่ใน ๑๐๐ อันดับแรก มีดังต่อไปนี้ มหาวิทยาลัยมหิดล อยู่ในอันดับที่ ๓๔, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในอันดับที่ ๔๗, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อันดับที่ ๖๗, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อันดับที่ ๘๘ และ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อันดับที่ ๙๕

ที่มา : Rankings Live on <http://www.topuniversities.com>

The Hong Kong University of Science and Technology. (HKUST)

เกณฑ์ในการจัดอันดับมี ๔ ด้าน โดยมีค่าน้ำหนัก ดังนี้

๑. คุณภาพของงานวิจัย (Research Quality)	๖๐ %
๒. คุณภาพของการสอน (Teaching Quality)	๒๐ %
๓. ภาวะการณ้ใ้ทำงานทำของบัณฑิต (Graduate Employability)	๑๐ %
๔. ความเป็นนานาชาติ (Internationalization)	๑๐ %

เกณฑ์ดังกล่าวยังขาดอะไรไป แคบไป น้อยไป ในเรื่องผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนทุกกลุ่มควรมีจิตสำนึกถึงคุณค่าการเรียนรู้ สนใจใฝ่เรียนรู้ มีความสุขในการเรียนรู้ และได้เรียนรู้ตรงตามความต้องการของตนเองและชุมชน อย่างเต็มตามศักยภาพ ผู้เรียนมีอิสระเลือกเรียนเสรี ส่วนครูผู้สอน ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา เพิ่มคุณธรรม มีความรักและพึงพอใจในการทำงาน สร้างความผูกพันกับงาน มีอัตราการออกจากงานและอัตราความผิดทางวินัยลดลง หน่วยงานที่ให้บริการทางการศึกษามีคุณภาพติดอันดับคุณภาพตามเกณฑ์ระดับนานาชาติ มีสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ และความปลอดภัยตามเกณฑ์ มีการพัฒนาสื่อการสอนและเทคโนโลยีที่เสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และการให้บริการเทคโนโลยีสื่อสารสารสนเทศทุกรูปแบบเพิ่มขึ้นจากเดิม ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประชาชนส่วนใหญ่มีความเต็มใจ ตั้งใจ มีส่วนร่วมปฏิบัติหน้าที่ของตน ส่งผลให้ผู้รับบริการทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการการศึกษา ชุมชนซึ่งเป็น

ที่ตั้งของหน่วยงานที่ให้บริการการศึกษา เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีความปลอดภัย ลดความขัดแย้ง มีสันติสุข และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีแนวโน้มในการรวมตัวจัดตั้งองค์กรอิสระ เพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐาน และติดตามการดำเนินงานของสถานศึกษา ตลอดจนการส่งเสริมองค์ความรู้ที่หลากหลาย ฉะนั้น การสร้างมาตรฐานการศึกษาของชาติ กับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในอีก ๓ ปีข้างหน้า ก็จะเป็นที่น่าประทับใจ เข้าใจ และพอใจทุก ๆ ฝ่าย ผลลัพธ์ที่ออกมาก็มีประสิทธิภาพ

